

Naročnina za Jugoslavijo:
celoletno 180 din, za 1/2 leta
90 din, za 1/4 leta 45 din,
mesečno 15 din; za ino-
zemstvo: 210 din. — Pla-
ča in toži se v Ljubljani.

TRGOVSKI LIST

Številka 130.

Uredništvo in upravnništvo
je v Ljubljani v Gregorči-
čevi ulici 23. — Rokopisov
ne vračamo. — Račun pri
pošt. hranilnici v Ljubljani
št. 11.953. — Tel. št. 25-52.

Časopis za trgovino, industrijo, obrt in denarništvo

Izhaja vsak ponedeljek,
sredo in petek

Ljubljana, sreda 17. novembra 1937

Cena posamezni številki din 1'50

Naši statistični podatki

V Beogradu je bila te dni konferenca gospodarskih ministrstev in gospodarskih zbornic, kako zboljšati našo statistično službo. Na konferenci se je konstatiralo, da ni naša statistična služba dosti vredna, da se povsod zbirajo podatki po drugem sistemu in da tudi ni nobenega sodelovanja posameznih ustanov pri zbiranju podatkov. Konstatiralo se je nadalje, da so zaradi tega naši statistični podatki nepopolni in tudi dosledno v nasprotju s podatki drugih držav o našem izvozu in uvozu. Seveda nam to zelo škoduje, ker izgubljajo na ta način vsi naši podatki verodostojnost. Pri trgovinskih pogajanjih se to zelo težko občuti. Na konec ankete so bili izvoljeni štirje odbori, ki naj prouče sedanje načine zbiranja podatkov ter nato predlože plenumu svoje predloge. En odbor naj se bavi z vprašanjem registracije firm in vseh s tem povezanih vprašanj, drugi o statistiki proizvodnje in cenah, tretji o carinskih in prometnih vprašanjih, četrti pa o vprašanjih gospodarske publicistike ter propagande. Ti odbori so tudi že predložili svoje predloge, o katerih pa poročamo na drugem mestu.

Pravijo, da je spoznanje prvi korak k zboljšanju. Mogli bi zato upati, da se bo sedaj v resnici začelo delati na to, da se naša statistična služba zboljša. Kljub temu pa mi v končni uspeh te namere dosti ne verujemo. In to iz naslednjih razlogov.

Prvi pogoj za dobro statistično službo je vestnost in spoštovanje do resnice. Kakor nam je žal, toda zaenkrat te vestnosti ne vidimo, še manj pa tega spoštovanja do resnice. Če bi n. pr. dobra statistična služba pokazala, da plačuje ena pokrajina neprimerno več davkov, kakor druga, potem prav zelo dvomimo, da bi bili ti podatki objavljeni nepopačeni. To vero v vestnost zbiranja statističnih podatkov bi mogli dobiti šele takrat, kadar bi videli, da se v tem pogledu res nekaj odločnega stori. Če bi n. pr. finančno ministrstvo objavljalo podatke o dohodkih in izdatkih po banovinah, bi videli vsaj dobro voljo, da se res objektivno poroča. Toda podatki po banovinah se ne objavljajo več. In vendar samo ti podatki dajejo jasno sliko, če je davčna služba v državi povsod enaka in če so dohodki in izdatki pravilno razdeljeni.

Potrebno pa je tudi spoštovanje do števil. Če je govor številke prijeten ali ne, po vestnem delu dobljena številka se ne sme popravljati. Pri nas pa smo doživeli celo to, da so se »popravljale« številke o številu časopisnih izvodov, ki jih ekspedirajo posamezne poštne direkcije. Pa tu ni šlo niti za denar, kaj šele za mandate!

Spoštovanje do števil se ne da kar čez noč dekretirati, temveč je treba to spoštovanje polagoma privzgojiti. V Sloveniji smo nekoč imeli tako spoštovanje, danes pa je tudi že v Sloveniji močno ubito. Da zopet nastane, je treba smoteno in odločno delati na to, da v vsem našem uradništvu zavladajo zopet ona stara objektivnost, kakor je vladala nekda, ko se ni upal nihče niti dotakniti uradne številke. Seveda pa je treba dati uradništvu tudi tak položaj, da bo res od vsakogar neodvisen in da ne bo v ne-

varnosti, da izgubi službo, če spoštuje uradno zbrane številke. A tudi gmotna neodvisnost mu je potrebna, da se bo mogel ves posvetiti svoji službi, ne pa vedno iskati stranske dohodke, da se sploh vzdrži.

Dobra statistična služba je odvisna od kvalitete upravnega aparata. Če se nihče ne loti težkega dela, da ta aparat popravi, potem so zmanj tudi vsa prizadevanja, da se statistična služba zboljša. Upravni aparat pa se nikdar ne bo zboljšal, dokler ne bo zavladal tudi na najvišjih uradniških mestih drug duh. Neresno je misliti,

da zadostuje, če se le od nameščenec na nižjih mestih zahteva popolna korektnost. Šef je tisti, ki daje smer vsemu podjetju in kakršni šefi, takšni nameščenici. To velja v zasebnem gospodarstvu in to velja tudi v državnem in tudi za našo birokracijo.

Zboljšanje uprave pa tudi ni mogoče brez prav izdatne kontrole. Človek je ustvarjen iz mesa in nagnjen k slabemu, zlasti če ga motijo vabljivi vzgledi. Zato je potrebno, da se uvede takšna kontrola, da bo vsak uradnik vedel, da je vedno pod kontrolo, pa naj

dela to ali ono. In seveda pod kontrolo, ki vsako napačno dejanje kaznuje in brez ozira na razne zveze ter strankarske in druge ozire.

Nujno potrebno je, da se naša statistična služba zboljša, ker danes so vse naše statistične številke silno nezanesljive in skoraj gotovo napačne. Statistična služba pa se ne more zboljšati nakrat, temveč le polagoma in le takrat, kadar je tu trdna volja, da se bo resnica vedno spoštovala in da se bo kaznoval brez izjeme vsak, kdor bi potvoril le eno številko. Ali pa je danes tu ta volja?

Nastop trgovstva proti tujemu velekapitalu

Odkrita beseda o pravem času

Zagrebski »Jugoslavenski Gvozdjar« razpravlja v svoji zadnji številki o prepovedi skupščine zagrebskih trgovcev proti dovolitvi »Ta-Tec« ter pravi med drugim naslednje:

»Predvsem treba poudariti, da se gospodarski ljudje ne sestajajo na skupščinah, da bi govorili o političnih vprašanjih, temveč opravljajo na svojih sestankih pozitivne naloge, ki so v korist gospodarstvu in narodu. Njih resolucije torej niso destruktivne ali protidržavne, še manj pa zasnovane na verski nestrpnosti.

Če se to ve, potem tudi ni nobenega opravila, da se prepovedujejo protestne skupščine gospodarskih ljudi proti navalu tujega kapitala...

Gospodarski ljudje razpravljajo navadno na svojih shodih o onih nedostatkih in nadlogah, ki jih uničujejo... in zato morejo njih predlogi služiti samo kot dober podnet za pravilno vodstvo gospodarske politike, tako notranje kot zunanje.

V zadnjem času se je v naši državi razgibala žilava borba proti prodiranju tujega kapitala v našo trgovino. Treba tu pripomniti, da nima nihče nič proti tujemu kapitalu, če je ta kontrolirano investiran v duhu predpisov v domačo industrijo, v velika dela, gradnjo cest in železnice itd.

Toda k nam prihaja tuji kapital, da suvereno pleni po našem gospodarstvu in zato je tudi upravičeno, da se naš gospodarski svet temu zlu upre.

Takšen konkreten primer doživlja naše trgovsko gospodarstvo. Kajti razlika je, če je tuji kapital kontroliran ali pa se dovoli tujcem vstop v naše trgovsko gospodarstvo. To je nepobitno dejstvo, ki se ne more pobijati z nikakimi argumenti.

Gre ta za trdiko »Ta-Ta« in njeno delo v naši državi. Za nas pomeni to vprašanje, pri drugih narodih pa ne pomeni nič, ker drugi narodi ščitijo svoje gospodarske ljudi pred takšnimi podjetji. Pri teh državah — rayno sedaj je podobno vprašanje v Švici na dnevnem redu — se takšno delo rešuje s prepovedjo teh veleblagovnic, kajti nacionalno gospodarstvo je svetinja, ki jo je treba vedno spoštovati.

Naravnost nerazumljivo je, iz katerih razlogov naši politiki favorizirajo trdiko »Ta-Ta«, koje vendar dokazano, da nam je v škodo. V prvi vrsti je njeno poslovanje s slabim blagom v škodo

baš revnim slojem našega naroda, ki so gospodarsko najslabotnejši in katerim hoče biti ta trdika, kakor govori, v korist.

Dočim ti osrečevalci naših širokih narodnih slojev prodajajo slabo blago, delajo na drugi strani tudi v škodo nameščencev. Treba vprašati, koliko znaša plača onih prodajalk, ki delajo v teh trgovinah od jutra do večera...

Ali pri dovolitvi dela temu podjetju niso bila državnikom ta dva socialna vprašanja pred očmi?

Če že ne bi nič drugega govorilo proti »Ta-Ti«, puščajoč ob strani interese narodnega gospodarstva, potem zadostujeta že samo ta dva močna momenta, ki se tičeta kupne moči našega gospodarsko najbolj slabotnega potrošnika ter izkoriščanja naše domače delovne sile.

Trgovci se bore proti »Ta-Ti« zato, ker prodaja za drag denar partijsko blago, ki ni takšno ko drugo in ker plačuje svoj nameščenski personal tako slabo, da pavperizira naš nameščenski kader...

Da dokažemo svoje trditve, navajamo zbog ilustracije dva konkretna primera, ki kažeta, kakšno blago kupujejo naši potrošniki.

Neki obiskovalec beogradskega velesejma je prišel v položaj, da je kupil v tamošnji prodajalnici »Ta-Tec« ročni kovček. Izbral je enega od mnogih in plačal zanj 100 din. Preden pa je plačal, je vprašal prodajalca, iz kakšnega materiala je napravljen ta kovček. Odgovorilo se mu je, da je iz impregniranega platna. Par minut kasneje pa je doživel svoje razočaranje. V hotelu mu je portir diskretno sporočil, da je blago, ki ga je kupil, predmet »z napak«, sicer pa izdelan iz papirja. Jezen se je vrnil kupec v prodajalnico »Ta-Tec« ter dokazoval, da je prevarjen ter zato zahteva, da se mu vrne denar. Zaman pa je kritiziral nesolidno postopanje do potrošnikov. Zastopnik prodajalnice je ostal trdovratno pri tem, da denarja ne vrne — ker ne sme — da pa si more kupec namesto kovčka izbrati drugo blago v isti vrednosti.

Drug podoben primer se je pripetil nekemu, ki je kupil robce. Plačal je neko vrsto robcev po 8 din kos, dočim velja v trgovini ista kvaliteta robcev 55 din cel duet.

Ta dva primera sta se dogodila za časa beogradskega velesejma ter sta bila predmet zelo živahne

diskusije in neugodnih komentarjev.

Ali je torej nenaravno, če se potrošniki upirajo tako očitni škodi s strani tujcev? Ali ni morda upravičeno in pravično, če trgovci sami nastopijo proti takšni nesolidni konkurenci?

Zaradi vsega tega in vseh že znanih vzrokov so nastopili trgovci proti dovolitvi poslovanja trdike »Ta-Ta«... Iz istih razlogov so sklicali tudi zagrebski trgovci javno protestno skupščino.

Na tem shodu bi se morala lojalno in javno manifestirati nejevolja narodnih trgovcev, da se favorizirajo tuja podjetja na škodo domačih. Pa kaj se je zgodilo? Protestni shod sploh ni mogel biti...

Nova zgodovina Azije se ustvarja

Znani novinar Knickerbocker, ki biva že od početka japonsko-kitajske vojne v Šangaju, piše v enem svojih zadnjih znamenitih poročil o položaju na Kitajskem med drugim naslednje:

Malo ljudi izven Azije razume, da se na Kitajskem dogaja nekaj, kar pomeni ustvarjanje nove zgodovine, kar je tako važno za Azijo, kakor je bila svetovna vojna za Evropo.

Kakor danes kaže, je neizbežno, da bo Japonska zavzela Kitajsko. Samo še zunanja pomoč more rešiti Nanking. Zavzetje Kitajske pa bi moglo izpremeniti tudi zgodovino Evrope in Amerike. Vizija, kako Japonska izkorišča sile 400 milijonskega kitajskega naroda in vsa ogromna naravna bogastva Kitajske, je prepričala poznavalce Daljnega vzhoda, da smo na zgodovinskem križpotju. Treba se bo skoraj navaditi na misel 10 milijonov azijske vojske, ki jo bo podpirala japonsko-kitajska mornarica, ki bo dvakrat močnejša od sedanje japonske. Ta vojska bo financirana od velikanskih bogastev novega japonskega cesarstva.

Res je, da so morali Japonci poslati na Kitajsko mnogo večje sile, kakor so v začetku računali. Toda najkasneje v enem letu bodo popolni gospodarji na Kitajskem.

Nič ni res, da bi Japonci hoteli

Seja predsedstva Zveze trgovskih združenj

Predsednik Zveze trg. združenj g. Stane Vidmar je izdal naslednje vabilo:

Ker je sklicana seja Centralnega predstavništva za 24. in 25. t. m. v Novi Sad, je nujno potrebno, da o najvažnejših vprašanjih sklepa predsedstvo Zveze že pred sestankom Centralnega predstavništva.

Zato sklicujemo sejo predsedstva Zveze trgovskih združenj za petek, t. j. 19. t. m., ob 10. uri v Narodni dom v Celju

s tem dnevnim redom:

1. Poročilo o novi uredbi o veleblagovnicah.
2. Trgovski kongres. Predlog C. P., da se kongres priredi spomladi v Ljubljani. Udeležba bolgarskih trgovcev na kongresu.
3. Socialno zavarovanje trgovstva.
4. Poročilo o anketi radi zapiranja in odpiranja trgovin in o delovnem času.
5. Organizacijske zadeve.
6. Slučajnosti.

Radi važnosti in obširnosti dnevnega reda prosim, da vsi tovariši pridejo k seji točno ob napovedani uri, da vso stvarino pravočasno lahko predelamo.

Udeležba vseh je nujna in obvezna.

Stane Vidmar s. r.,
tč. predsednik.

Gospodarski ljudje so danes.

svo-
bodno razpravljati o svojih vprašanjih, ki se tičejo njih borbe za obstanek. Gospodarski borbi v naši državi je torej treba dati drugo smer ter bolj močan ton in odpor.

sodelovanja in trgovino s Kitajsko, kakor pripovedujejo. Japonci hočejo popolnoma zavzeti Kitajsko, da bi postali gospodarji vse Azije.

Niti en vojni strokovnjak ne misli, da bi moglo pregloboko japonsko prodiranje na Kitajsko Japonci škodovati. Danes ima Japonska pri Šangaju 200.000 mož, v severni Kitajski 300.000 in v Mandžuriji 300.000 mož. Potrebnovala bo še 150.000 mož, če bo hotela zavzeti Nanking v dveh mesecih. To pa je očitno japonski cilj.

Stroški Japonske se cenijo na 2 milijona funtov dnevno ali okoli 200 milijonov funtov v treh mesecih. Ti stroški so v resnici ogromni, toda dobiček bo še mnogo večji.

Sedaj zahteva Japonska, da mora odstopiti nankiška vlada, Čangajšek in vsa rodbina Sung. To je udarec v hrbet, da ohrabri domače nasprotnike Čangajškega. Ko pade ta, bo Kitajska ujetnik Japonske, ki nikdar ne sme upati, da bo mogel asimilirati osvajačice iz cesarstva otokov.

Obiščite razstavo bratov Subicev v Narodni galeriji!

K vprašanju ljubljanskega kolodvora

Ljubljansko kolodvorsko vprašanje ni samo tehnično in gospodarsko vprašanje, temveč tudi politično. Zato se mora to vprašanje reševati tudi tako, kakor se rešujejo politična vprašanja. Če se ne n. pr. naši tehnični izjavili za Dimnikov načrt, potem je čisto nepotrebno prihajati na dan z novimi predlogi o sklicanju komisije, ki naj še enkrat strogo revidira vse vprašanje. Na ta način se samo zavlačuje rešitev vsega vprašanja. Čisto odveč je tudi, če se z naše strani poudarja, kako ogromno da bo veljal novi kolodvor, ker to bodo poudarjali že drugi. Prav nikamor ne bomo prišli, če bomo mi sami tisti, ki bomo navajali sami pomisleke proti stvari, ki jo zahtevamo. Še bolj odveč, da mi sami plašimo javnost, kako veliki bodo stroški preureditve kolodvora. To bodo označili že drugi in bolj temeljito ko mi. Če že hoče kdo od nas Slovencev govoriti o stroških, potem naj raje pove, koliko prispevamo za železnice, koliko imajo železnice v Sloveniji dohodkov in koliko dobi Slovenija od teh dohodkov nazaj. Nikdar se na svetu ne zgodi, da bi bili za neki načrt vsi ljudje tudi v vseh podrobnostih. Kdor bi gledal na to, da vedno vse ljudi pridobi za neki načrt, ta nikdar ne bi izvršil nobene reči. Tako je tudi z ljubljanskim kolodvorskim vprašanjem. Če hočemo doživeti njegovo izvedbo, potem moramo nastopati za rešitev tega vprašanja z elanom, ne pa z malenkostnim popravljanjem pik nad črko i. Pa tudi nekaj zaupanja je treba imeti v svoje ljudi. Naši inženirji nimajo prav nobene volje predlagati slabe stvari. Kaj bi jim potem delali ovire. Sicer pa je v vsakem vprašanju enkrat diskusije konec. Že pred dobrim letom je bil načrt inž. Dimnika v diskusiji. Takrat je bil čas, da se oglasi tisti, ki še kaj več vedo. Sedaj pa je diskusije konec in čas je, da bo tudi v naši javnosti začela veljati disciplina.

Takšne ekstrature, kakor smo jo čitali v tork, pa odklanjamo.

Pogajanja za sklenitev nove klirinške pogodbe z Italijo

Kakor se z zanesljive strani poroča, se začne na pobudo naše države dne 7. decembra v Beogradu pogajanja za sklenitev nove klirinške pogodbe z Italijo. Istočasno bo tudi drugi sestanek jugoslovansko-italijanskega stalnega gospodarskega odbora. Italijanski člani tega odbora bodo imeli pooblastilo rimske vlade, da bodo istočasno mogli voditi tudi pogajanja za novo klirinško pogodbo. Računa se, da bodo pogajanja do 16. decembra končana. Že naprej je dogovorjeno, da bo nova pogodba sklenjena po načelih sedanjih. V veljavo bi stopila dne 1. januarja 1938.

Skupna turistična organizacija primorskih banovin

Na pobudo predsednika trgovsko industrijske zbornice v Zagrebu dr. Krasnika je bila na Sušaku konferenca zastopnikov turističnih organizacij in zbornic zetske, primorske in savske banovine. Na konferenci je bilo soglasno sklenjeno, da se ustvari skupna organizacija vseh treh primorskih banovin, da bi se začel po načrtu pospeševati turistični promet. — Dr. Krasnik je na konferenci omenil, da je na ustanovitveni takšne organizacije pristal tudi dr. Maček. Glavno vprašanje, ki ga mora rešiti nova organizacija, je sanacija hotelov v Primorju. Dokler ni to vprašanje rešeno, tudi ne morejo hoteli zmanjšati svojih cen.

Nikakor ne bo težko to vprašanje zadovoljivo rešiti. Vsi dolгови hotelov ne znašajo 60 milijonov din, kakor se je govorilo, temveč samo 19 milijonov. Od teh dolgov odpade na Drž. hip. banko okoli 12

milijonov. Če bi ta omilila svoje pogoje, bi bilo takoj to vprašanje rešeno.

Na konferenci se je nadalje naglašalo, da se mora naša državna turistična politika popolnoma iz-

premeniti. Povečati se morajo dolžnosti turističnim organizacijam. Končno je potrebno, da vodijo tudi vse občine enako turistično politiko, ne pa da dela vsaka le po svoji preudarnosti.

Ant. Coklin:

Zakon o obrtih in praksa

Višja upravna oblast je razveljavila po § 175. zakona o obrtih nekemu trgovcu izdano pooblastilo za izvrševanje obrta trgovine z mešanim blagom iz razloga, ker je dotični trgovec pri prijavi obrta v začetku leta 1934. dokazal nezadostno pomočniško zaposlitev.

Resnica je, da je ta trgovec imel le 14 mesečno trgovsko prakso, je pa vendar poleg te dokazal še štiriletno učno dobo kot trgovski vajenec. Pred uveljavljanjem novega zakona o obrtih je bil pač vpeljan običaj, da so morali trgovski vajenci absolvirati 4 letno učno dobo. Radi tega so pristojne oblasti, prva leta po uveljavljanju citiranega zakona pri prijavah samostojnega obrta trgovine najbrže prakticirale tako, da so smatrale, da četrti leto učne dobe že nadomešča eno leto pomočniške zaposlitve. Radi tega je omenjeni trgovec v letu 1934. tudi brez zadržka prejel potrebno pooblastilo za izvrševanje obrta trgovine.

Ne glede na gornje je pa ta zadeva iz drugega stališča precej zamotana in tudi poučna.

Omenjeni trgovec je dosedaj tri leta in 8 mesecev samostojno izvrševal obrt trgovine, po odločbi

upravne oblasti, ki mu je razveljavila obrtno pooblastilo, bo pa prisiljen trgovino zapreti. Zakon o obrtih § 19., točka 4., dovoljuje rokodelcem, ki so svojo obrt tri leta samostojno izvrševali in nimajo najmanjše trgovske prakse, da si pridobijo obrt za trgovino, ne da bi jim bilo potrebno dokazati tudi trgovsko usposobljenost. Iz tega sledi, da bo trgovec s skoraj 4 letno samostojno trgovsko prakso moral trgovino zapreti, brez nadaljnega bi jo pa lahko izvrševal njegov sosed krojač, čevljar ali kovač, samo dokazati bi moral, da že tri leta samostojno izvršuje svoj rokodelski obrt.

Usposobljenostni dokazi za izvrševanje trgovinskih obrtov so torej dvojni: ali dveletna učna doba ali dveletna pomočniška zaposlitev v trgovini, ali pa 3 letno samostojno izvrševanje kateregakoli rokodelskega obrta. V tem oziru zakon ne dela izjem niti pri poslovanju v trgovinskem obrtu. Vsaj zakon nikjer ne zanika, da bi rokodelec s tremi leti samostojnega izvrševanja svojega obrta ne bil enakopraven trgovcu s predpisano trgovsko izobrazbo, seveda kar se tiče pridobitve pra-

vice za izvrševanje trgovine. Ker ima tak rokodelec možnost, da vsak čas prijavi obrt trgovine, ima tudi pravico do posloводства v trgovinskih obrtih. To pomeni, da bi trgovec, ki mu oblast navzlic skoraj štiriletnemu samostojnemu izvrševanju trgovine, odreka pravico do trgovinskega obrta, ker mu pri predpisnem pomočniškem zaposlenju manjka 10 mesecev, si lahko ta čas zaposlitve naknadno pridobil na ta način, da bi v svoji trgovini nastavljal kot poslovođa n. pr. zidarja, ki je svojo obrt že tri leta izvrševal in bi se vpisal pri njemu kot trgovski pomočnik. Po desetih mesecih bi mu pa zidar izstavil potrdilo, da je bil v lastni trgovini zaposlen kot pomočnik in da ga je on kot poslovođa trgovine izobraževal v trgovskih poslih. S tem bi bilo zakonu povsem ustrezno.

Vsekakor ta primer prav naravno prikazuje velike pogoške v našem zakonu o obrtih. Potrebno bi torej bilo, da se izda čim prej nov in seveda boljši zakon.

Ti primeri pa tudi dokazujejo, da je potrebno, da se zakon pred uveljavljanjem predloži zbornicam v proučitev in da se nasveti teh tudi upoštevajo.

Kakoboljšati našo poročevalsko službo

Predlogi konference o zboljšanju naše statistične službe

Na konferenci gospodarskih ministrstev ter gospodarskih zbornic so bili izvoljeni štiri odbori, ki so imeli nalogo, da izdelajo konkretne predloge, kako zboljšati našo statistično in poročevalsko službo, zlasti z ozirom na potrebe naše zunanje trgovine. Ti odbori so svoje delo tudi dokončali ter predložili na plenarni seji konference svoje predloge.

Glede registracije firm ter vprašanj, ki so s tem v zvezi, je prvi odbor predlagal: Zavod za pospeševanje zunanje trgovine naj vodi v svoji kartoteki samo ona podjetja, ki se bavijo neposredno ali posredno z izvozom ali uvozom blaga. Poleg tega bodo v tej kartoteki tudi denarni zavodi, ki so pooblašeni za devizno poslovanje, nadalje zavarovalnice, borzni senzali, carinski posredniki in špediterji. Nadalje mora kartoteka tudi obsegi informacijske, oglasne, patentne in potniške pisarne, broderska podjetja, borze, zbornice in velesojme. Resolucija nadalje predlaga, da bodo zbornice dostavljale zavodu na podlagi posebne vprašalne pole podatke o vsakem novem podjetju ko tudi o vseh nastalih izpremenbah. Končno zahteva resolucija, da sestavi Zavod tudi seznam vseh nesolidnih podjetij, in sicer v sodelovanju z zbornicami.

Druge resolucije obravnava vprašanje statistike proizvodnje in cen. V resoluciji se naglašajo potreba, da se podatki zbirajo na isti način pri vseh gospodarskih ustanovah in uradih, ki zbirajo statistične podatke. Gospodarske ustanove so pripravljene, da v polni meri pomagajo Zavodu pri zbiranju podatkov ko tudi pri kontroliranju podatkov, za katere jih bo naprosil Zavod. Zavod bo vodil svojo kartoteko proizvodnje v državi na podlagi materiala, ki ga bo dobival od državnih gospodarskih ustanov in od gospodar-

skih organizacij ter bo skladno s temi podatki vsak teden objavljaj pregled o gibanju izvoza in uvoza. Končno se predvideva, da bo Zavod kontroliral točnost podatkov o naši zunanji trgovini ter jih primerjal s podatki drugih držav.

Tretja resolucija obsega v glavnem trgovinsko-politična, carinska, železniško-tarifna in pomorska vprašanja. V prvi vrsti se zahteva, da vodijo zbornice stalno evidenco vseh carinskih in trgovinsko-političnih sprememb v državi in v tujini. Zavod bo obveščal zbornice o vseh spremembah v širšem smislu (carinske spremembe, uvozni režimi, devizni in drugi ukrepi) ko tudi o posebnih trgovinsko političnih dogovorih in pogodbah. Zbornice in gospodarske organizacije pa se bodo potrudile, da zberejo s svojega območja vse zahteve in želje svojih gospodarskih ljudi glede trgovinskih pogajanj z drugimi državami. Ta material, ki bi ga zbrale zbornice na podlagi zaslivanja gospodarskih ljudi svojega območja, bi obsegal vsa poročila o ovirah in motnjah, s katerimi se mora boriti izvoz, a tudi predloge, kako te ovire odpraviti. Ti predlogi bi se pošiljali Zavodu v določenih terminih. Ves ta material bi Zavod predelal ter ga po potrebi pošiljal najmanj dvakrat na leto trgovinskemu ministertvu. (Zakaj ne takoj?) Nadalje predlaga resolucija, da organizira Zavod skupno z zbornicami od časa do časa konference z gospodarskimi ljudmi o pospeševanju zunanje trgovine. Zavod se bo potrudil, da se bodo hitro reševala vsa vprašanja glede železniških tarif ter pomorskega in rečnega prometa.

Končno priporoča resolucija, da Zavod vzpostavi čim ožje zveze z zastopniki raznih gospodarskih organizacij tu in v tujini, in sicer

s pomočjo svojih posebnih delegatov in dopisnikov.

Četrta resolucija govori o gospodarski publicistiki in o propagandi, ki jo naj organizira Zavod za pospeševanje zunanje trgovine. Med drugimi se predlaga, da se ustavi izdajanje letnega poročila Zavoda v dosednji obliki, namesto tega pa naj se izdaja že prihodnje leto letno poročilo o gospodarstvu Jugoslavije. To poročilo naj se sestavlja skupno z zbornicami. Poleg tega se predlaga izdajanje dnevnega biltena ter biltenov v tujih jezikih ter gospodarskega adresarja, ki bi bil namenjen za tujino.

Sporazum glede izvoza bukovine dosežen

Na Dunaju so bila pretekli teden v okrilju Comité International du Bois pogajanja med zastopniki izvoznikov bukovine iz Avstrije, Jugoslavije, Češkoslovaške, Romunije in Poljske ter zastopniki angleških uvoznikov, organiziranih v British Hard Wood Agency and Brokers Association. Pogajanja so bila uspešno zaključena ter je bil podpisan sporazum, s katerim se izvoz evropske bukovine po količini prvič omejuje. Poleg tega je bilo sklenjeno živahno sodelovanje med evropskimi izvozniki bukovine.

Že v 24 urah

barva, plesira in kemično snazi oblike, klobuke itd. Skrobi in svetlolika srajce, ovratnike in manšete. Pere, suši, munga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8

Telefon št. 22-72

Naročajte »Trgovski list«!

Politične vesti

Mandat za sestavo nove romunske vlade je dobil Tatarescu, ki bo skušal pridobiti za svojo vladu tudi liberalne disidente. Mihalake ni mogel sestaviti vlade, ker zagovarja Vajda Voevod preveč desničarsko politiko in ker je hotel Vajda, da vsa važnejša ministrstva zasedejo njegovi ljudje. Kakor vse kaže, je bil Mihalaku dan mandat po tako težkih pogojih, da je bilo že naprej jasno, da ne bo mogel imeti uspeha.

Tatarescu ni mogel pridobiti za sodelovanje v vladi niti liberalnih disidentov, ki jih vodi Jurij Bratianu niti Vajde Voevode. Sporazum se je razbil predvsem zaradi števila poslanskih mandatov, ki naj bi jih dobila vsaka stranka pri prihodnjih volitvah. Ta kupčija z mandati je vsekakor najbolj karakteristična za romunske politične razmere.

Kot odgovor na japonsko odklonitev povabila na bruseljsko konferenco so sprejeli francoski, ameriški in angleški delegati na bruseljski konferenci deklaracijo, ki po vrsti pobija vse japonske trditve. Najprej konstatirajo delegati, da so zaradi japonsko-kitajske vojne prizadeti tudi interesi mnogih drugih držav in da tu ne gre le za japonske interese. Državlani drugih držav so pretrpeli velikanske škode, poleg tega pa je silno trpela zunanja trgovina. Vse to je rodilo ogorčenje in občutek groze v ljudeh. Ne drži, da je bila Japonska primorana zagrabiti za orožje, da prežene kitajsko vladu, ki je njej neprijazna. Ni načela v mednarodnem pravu, ki bi takšno argumentacijo dopuščalo. Tudi neres, da bi bilo delo Kitajske v nasprotju z določili pakta devetih sil. Kitajske oblasti so nasprotno ponovno izjavile, da so pripravljene s posredovanjem podpisnic pakta pogajati se z Japonsko. Nočejo se samo pogajati direktno in sami z Japonsko. Končno izrekajo delegati upanje, da bo Japonska vendarle poslala svoje zastopnike na bruseljsko konferenco.

Deklaracijo, ki pomeni obsodbo Japonske, je bruseljska konferenca sprejela. Proti je glasoval samo italijanski delegat, zastopniki Norveške, Švedske in Danske pa so izjavili, da se sicer z deklaracijo strinjajo, da pa se vzdržujejo glasovanja, ker niso njih države neposredno prizadete pri dogodkih na Daljnem vzhodu.

Kitajska delegacija je takoj po glasovanju zahtevala finančno in gospodarsko pomoč za Kitajsko ter proglasitev sankcij proti Japonski. V Tokiu so seveda nad glasovanjem ogorčeni.

Ta deklaracija pa ima zaenkrat, čeprav je njen ton odločen, samo platonično vrednost. Italijanski delegat je že izjavil, da te deklaracije ne podpisuje. Sedaj je vse odvisno od tega, kaj bo ukrenil ameriški kongres. Če se ta odloči za vmešavanje v japonsko-kitajski konflikt, potem smo na pragu novih in velikih dogodkov. Če pa bo kongres odklonil vmešavanje, potem je jasno, da je bruseljska konferenca propadla in da bo Japonska osvojila vso Kitajsko.

V tem smislu tudi že dela japonska vojska. Na Kitajsko prihajajo vedno nove japonske čete, ki prodirajo naprej proti Nankingu. Prvotne vesti Japonske, da se bo zadovoljila z zavzetjem Sangaja, so se zopet izkazale kot popolna neresnica. Poleg tega prodirajo Japonci tudi od juga, da bi kitajske čete obkolili. Položaj kitajskih čet se je po padcu Sangaja silno poslabšal.

Belgijski kralj je odpotoval v London, kjer so mu priredili velik sprejem. Poroča se, da namerava belgijski kralj sklicati novo locarnsko konferenco, kateri bi sam predsedoval. Namen konference bi bil, da se zagotovi evropski mir.

Prebivalstvo Nankinga je začelo zapuščati mesto, dočim ostane vlada v Nankingu še nadalje.

Italijanska pomoč gen. Francu je začela popuščati. Govore, da je prišlo do nasprotstva med voditelji fašistične legije ter španskim vrhovnim poveljstvom.

V evropskem tisku se zlasti obširno komentira potovanje lorda Halifaxa v Berlin. Po teh komentarjih je namen Halifaxovega potovanja doseči dokončno razčiščenje evropske situacije. Če bi se izkazalo, da ne more priti do sporazuma med Nemčijo in Anglijo, potem bi Anglija stopnjevala svoje oboroževanje in vojne priprave bi se po vsem svetu okrepile.

Malo verjetno pa je, da bi do sporazuma moglo priti, ker nemško časopisje že odkrito piše, da se lord Halifax ne sme zveze Nemčije z Italijo in Japonsko niti dotakniti. Ker pa je o tem pisal neki angleški list, predlagajo že nemški listi odgoditev potovanja lorda Halifaxa.

Denarstvo

Ali bo podaljšana zaščita denarnih zavodov?

V uradnih listih se množe objave denarnih zavodov, katerim je bil v zadnjem času dovoljen odlog plačil. Posebno mnogo kreditnih zavodov je med njimi. Nobenega dvoma ni, da je večina teh denarnih zavodov zaprosila za zaščito samo zato, ker ne ve, če bo uredba o zaščiti denarnih zavodov in njihovih upnikov podaljšana ali ne. V tej negotovosti prosijo denarni zavodi pač za vsak primer za zaščito.

Tudi to je ena tistih naših žalostnih posebnosti, da se do zadnjega pušča naša javnost v negotovosti. Dober teden nas še loči od dneva, ko ugasne uredba o zaščiti denarnih zavodov, a nihče ne ve, če bo ta uredba podaljšana ali ne. In vendar je jasno, da morajo odločujoči činitelji danes prav tako dobro vedeti, kakor bodo vedeli čez en teden, ali nameravajo uredbo podaljšati ali ne. Vsi argumenti, ki govore za zaščito in vsi pomisleki proti podaljšanju zaščite so vendar že popolnoma znani in bili so tudi znani že pred enim mesecem.

Zakaj se potem javnost ne obvesti pravočasno? Komu je vendar v korist to, da imajo denarni zavodi skrb in pota, ker se jih ne informira pravočasno. Tudi v tem zakašnelem obveščanju javnosti je eden vzrokov, da se razmere pri nas ne zboljšajo. Čas bi bil, da bi se že enkrat poklicali na odgovornost oni birokrati, ki mislijo, da nima javnost nobene druge pravice, kakor da mirno čaka, kdaj da bo blagovolila visoka birokracija dati javnosti one informacije, ki bi jih ta morala že davno imeti!

Kaj je torej z zaščito denarnih zavodov?

Tečaj za vplačila v novi italijanski kliring

Narodna banka sporoča, da se plačujejo premije za zavarovanje in pozavarovanje, katere dolguje fizične in pravne osebe v Jugoslaviji fizičnim in pravnim osebami v Italiji, v kliringu, in sicer po tečaju, ki znaša s primom vred din 228/83 za 100 it. lir.

Zboljšanje položaja na praški borzi

Objava češkoslovaškega proračuna je na praško borzo zelo dobro vplivala. Z novim proračunom so sicer davki povečani, toda konec je mučne negotovosti. Borzijanci pa so tudi hitro izračunali, da bo kljub novim davkom močnejše doseči tudi višje dividende. Poleg tega pa bo gradbena delavnost zaradi novih izdatkov za vojaško obrambo povečana, da se ni bati, da bi poustila konjunktura. Vse to je vplivalo, da so besisti ustavili svoja naročila in da je zavladovala na borzi zopet čvrsto razpoloženje. Posebno papirji kovinske industrije ter strojnih tovarov so napredovali.

Okrajna hranilnica in posojilnica v Škofji Loki ima 36. redni občni zbor v petek, dne 26. novembra ob 17. v hranilnični posvetovalnici. V primeru nesklepčnosti občnega zbora je čez pol ure drug občni zbor, ki je sklepčen ob vsakem številu zadrušnikov.

Osijska občina je najela pri Drž. hip. banki posojilo v višini 8 milijonov din, ki se bo obrestovalo po 7% in amortiziralo v 15. letih. Občina bo porabila posojilo v prvi vrsti za zgraditev nove klavnice.

Narodna banka sporoča, da je 16. novembra izplačala klirinške nakaznice po novem kliringu z Italijo od št. 8627 do 8654 z dne 7. oktobra.

Francoska banka je znižala obrestno mero od 3-5% na 3%, ker se je položaj franka znatno zboljšal, zlasti pa, ker se je začelo zlato zopet vračati v Francijo.

Francoska vlada je sklenila, da vrne Angležem posojilo 40 milijonov funtov. Vlada bo mogla to storiti, ne da bi se dotaknila zlatnega zaklada.

Parnik »Normandie« je pri zadnjem povratku iz Amerike pripeljal za Francijo zlata v vrednosti 300 milijonov frankov.

Finančni položaj gen. Franca je zelo težaven, ker velja državljanska vojna vsak dan okoli 25 milijonov pezet. Zato se je začel gen. Franco pogajati z Angleži zaradi najetja posojila.

Svetovna proizvodnja zlata je narasla od 19,8 milijona unc v prvih sedmih mesecih l. 1936, na 21,91 milijona unc v l. 1937. Najbolj se je povečala v Afriki in Ameriki ter v Rusiji. V Evropi pa je padla, v glavnem zaradi španije.

Socialno zavarovanje v Jugoslaviji

Iz predavanja dr. Jože Bohinca v Ljubljanskem klubu

O novo uvedenem pokojninskem zavarovanju delavstva je sicer naš list že zavzel svoje stališče ter zlasti opozarjal, da bo to zavarovanje nalagalo delodajalcem in delojemalcem mnogo bremen, da pa bodo zavarovanci od njega imeli zelo malo, in vrhu tega zelo kasno. To potrjuje tudi predavanje, ki ga je imel ravnatelj OUZD dr. Jože Bohinjec v Ljubljanskem klubu v petek zvečer.

O predavanju dr. Jože Bohinca pa poročamo še iz nekega drugega razloga. V obrambi slovenskega gospodarstva nastopamo dostikrat in odločno proti mnogim gospodarskim škodljivim pojavom v našem socialnem zavarovanju. Tako zlasti proti njegovi popolni centralizaciji. Nekateri pa skušajo to našo kritiko zlonamerno tolmačiti, kakor da bi sploh nasprotovali socialnemu zavarovanju. To pa je absolutno napačno, ker so slovenski gospodarski ljudje vedno čutili socialno in ker se zavedajo, da mora biti v urejeni državi uvedeno tudi socialno zavarovanje. To je drugi vzrok, da obširneje poročamo o lepo in skrbno sestavljenem predavanju dr. Jože Bohinca, ki je v resnici izčrpno obdelal vso snov ter tudi opozoril na veliki pomen socialnega zavarovanja za človeško družbo. Iz njegovega predavanja posnemamo:

V človeški družbi ni enakosti in vsi ljudje nimajo enakih pogojev za življenje. Od nekdaj pa se človeštvo trudi, da bi te socialne razlike odpravilo in to je tudi namen vseh gigantskih reform socialnega in političnega življenja narodov, ki so se poskušale od Leninovega boljševizma pa preko Stalinovih reform, preko fašističnih poskusov ter velikih socialnih evoliucijskih reform predsednika Roosevelta. Vsa ta prizadevanja so revolucionaren ali evolucionaren izraz socialnih neenakosti, ki so mučile človeštvo. Pravni enakosti, ki jo je ustvarila velika francoska revolucija, naj se pridruži še gospodarska in socialna enakost, ker se bo s tem tudi utrdil mir med narodi. S tem namenom so ustvaritelji versajskega mira tudi ustanovili Mednarodni urad za delo, ki naj bi pripomogel, da bi se socialno stanje vseh narodov dvignilo na enotno in dostojno višino. Vse prerivanje v svetu je samo iskanje novih oblik za socialno mirno sožitje narodov. Če se bo človeškemu umu posrečilo to ustvariti, potem bo rešena civilizacija, potem bo človeška družba urejena dobro.

Tudi vsak narod in vsaka država morata gledati na to, da okrepi svojo notranjo silo s socialno-političnimi reformami. Zadnja modrost vsakega vladanja je le v tem, da imajo ljudje svoj vsakdanji kruh, da so zadovoljni. Zato treba zadovoljiti čim širše vrste ljudstva. Potem bo rasla tudi državljanska zavest ter zagotovljen bo notranji mir.

To je tudi zadnji cilj socialne politike, ki skuša ublažiti socialna nasprotstva in preprečiti izkoriščanje socialno šibkih plasti ter uveljaviti načelo, da ima vsak pravico do poštenega preživljanja z lastnimi sredstvi, to je z lastnim delom. S tem pa se utrdi tudi narodna zavest ljudi, ker narod beračev ni narod, temveč samo gmoja, ki živi samo animalično življenje. Ta načela niso danes nobena sentimentalnost, temveč je socialna politika realnost pametnega vladanja.

V velikem kompleksu socialnih vprašanj je najvažnejše delavsko vprašanje, ki bi ga mogli označiti kot skupnost vseh odnošajev nameščenca do delodajalca. Delavec je dejansko nesvoboden, ako ni gospodarsko

zaščiten, ker ne razpolaga z drugo gospodarsko dobrino kakor s silo svojih rok ali uma. Potrebno je zato, da postane zaščita delavca del državne politike. Sedanji slabi gmojni položaj delavca je povzročil ne samo to, da živi delavec v slabih higienskih razmerah, temveč je bil potisnjen tudi proč od kulture. V državni skupnosti mora videti delavec jamstvo, da je minimum njegovih pravic do življenja zaščiten.

Najvažnejši del delavske zaščite je

zaščita delavca za primer starosti in onemoglosti.

Moderna država je organizirala to zaščito na podlagi zavarovanja, in sicer prisilnega zavarovanja, ker se prostovoljno ni izkazalo. Obveznost zavarovanja sicer omejuje osebno svobodo, ta omejitev pa je v velikem javnem interesu utemeljena. Premagati je bilo treba polno ovir, preden se je to zavarovanje izvedlo. Danes ga ima tudi že klasična dežela gospodarskega liberalizma Rooseveltova Amerika, in sicer na podlagi zakona unije, kar jasno podčrtuje njeno vsedrjavno važnost.

Po svoji tehnični in pravni strukturi je socialno zavarovanje (v primeru bolezni, starosti, onemoglosti in smrti) pravo zavarovanje v gospodarskem smislu besede kot vsako drugo zasebno zavarovanje, vendar pa ima svoje posebnosti. (Tako nima zavarovalne pogodbe ter uvaža kolektivni riziko.)

Socialno zavarovanje je skupnost pravnih norm, s katerimi ureja država socialne odškodninske pravice zavarovancev in način realizacije teh pravic. Te norme združujejo delavce v rizikovo enoto, ki je vtelesena v posebni javno pravni korporaciji. V nekaterih državah je soc. zavarovanje sestavni del državne uprave, drugod je v celoti ali deloma izročeno državnemu birokraciji, vedno pa je za likvidnost socialnih zavarovalnih ustanov odgovorna država.

Socialna zakonodaja se ni nikjer ustvarila naenkrat v celoti, temveč se je dograjevala postopoma. Najnovejša doba pa skuša vse panoge socialnega zavarovanja unificirati, ker nima preveliko število bolniških blagajn zadostne finančne podlage.

Jugoslavija je uveljavila najmodernejši zakon o zavarovanju delavcev, ki je izvedel unifikacijo (t. j. centralizacijo) vseh panog zavarovanja. Vendar pa je šla centralizacija v Jugoslaviji predalet, ker je bil ustvar-

jen za vso Jugoslavijo en sam nosilec zavarovanja ter je bil zaradi tega pokrajinski interes preveč okrnjen. Tako je pri nas nosilec za vse panoge zavarovanja SUZOR.

Pri nas je izvedena tudi unifikacija oseb. Kdor je zavarovan za primer bolezni, je zavarovan tudi za primer nezgode, starosti in onemoglosti, smrti in brezposelnosti. Zavarovanju so podvržene vse osebe, ki dajejo svojo telesno ali umsko silo v najem. Definicija pa ni dovolj jasna in povzroča v praksi mnoge težave. Pri nas višina zavarovanja ne igra vloge, ker so zavarovane tudi osebe brez plače (vajenci) in osebe z zelo visokimi zaslužki. Večja plača pri določanju premij in pokojnin ne prihaja v poštev, razen če je oseba zavarovana za višje dajatve.

Naš zakon tudi ne dela razlike med kratkotrajno in dolgotrajno zaposlitvijo. Zavarovana mora biti oseba, čeprav je jasno, danikdar ne bo deležna ugodnosti zavarovanja. Mnogo držav pa je tako kratkotrajno zaposlitev izločilo iz zavarovanja. Je pa to tudi združeno z velikimi težavami, ker so podvrženi zavarovanju tudi razni priložnostni dninarji. Pri nas je delodajalec zavezan, da tudi dvomljive primere prijavi zavarovanju.

Nato je predavatelj pojasnil naš zakon glede delovne invalidnosti, ki opošča od dolžnosti zavarovanja. Napaka je v tem, ker dosežejo pokojnine že z 10. leti svoj maksimum, zato nastala hipertrofija upokojnin pa ogroža finančno ravnovesje pokojninskega zavarovanja. Pri nas velja 66% nesposobnost za invalidnost, dočim renta sama ni diferencirana. Kdor uživa pokojnino, se mora vedno znova zdravniško preiskati.

Dohodki zavarovanja so zgrajeni na načelu premij, da po zavarovalno-tehničnih računih krijejo premije predvidene izdatke. V rentnem zavarovanju je uvedeno kapitalno kritje, ki pa ni popolnoma izvedeno, in so premije navadno preizkuse. Tako nastaja v zavarovanju kriza, ki se sanira navadno z redukcijo zav. dajatev.

Zakonodaja pozna več prispevnih sistemov. Pri nas nosijo breme zavarovanja delodajalci in delojemalci. Država jamči le pri pokojninskem zavarovanju za mesečni znesek rente din 125 ter je s tem to najmanjša mesečna pokojnina. Praktično pomeni to, da država pri zavarovancih OUZD jamči najnižjo pokojnino za 100.862 zavarovancev 48.079 osebam.

Naše pokojninsko zavarovanje delavcev

Tudi prispevki se odmerjajo na razne načine, večina držav pa je uvedla sistem meznih razredov, ki ga imamo tudi pri nas. Za delavsko rentno zavarovanje se plačuje 3% od zavarovane mezde. Ta premija je določena za 12 let. Vse zavarovalno breme se zaradi pokojninskega zavarovanja zviša za delodajalce od 270 na 330 milijonov dinarjev, za delavce pa od 188 na 240 milijonov din ali skupno na 576 milijonov. Prispevki pa se zvišajo za delodajalce za 22 odst., za delojemalce pa za 33 odstotkov. V Sloveniji sami pa bi se prispevki zvišali od 52,6 za 17 na 69,6 milijona din ali prinos delavcev za 40-59 %, delodajalcev pa za 26-80 %. Danes

pobira OUZD naslednje prispevke: 1. za bolniško zavarovanje 7%, za nezgodno 1-25 %, starostno 3 %, borzo dela 1-4 %, delavsko zbornico 3 % ali skupno 13 odst., od česar odpade na delavca 6 %, na delodajalca pa 6-95 % od dnevne zavarovane mezde. Skupni prispevki iz vseh naslovov bodo znašali v l. 1938 89 milijonov din.

Že danes je jasno, da 3 % premija ne bo zadoščala za kritje rent. Povprečna mesečna premija znaša v delavskem zavarovanju samo din 16-50.

Nosilec zavarovanja vplačanih premij ne vrne. Pridobljene pravice se varujejo le deloma. Oseba, ki ni bila zavarovana štiri leta in ni v treh letih zopet

zavarovana, izgubi vse pravice. V nekaterih drugih državah pa pridobljene pravice nikdar ne ugasnejo.

Osnovni pogoji za priznanje rente zavarovancu so: 1. čakalna doba (v invalidskem zavarovanju pri nas 200 prispevnih tednov, v starostnem zavarovanju 10 let), 2. dokaz invalidnosti, pri star. zavarovanju dopolnitev 70. leta, kar je gotovo previsoko, in 3. vplačilo premij. Za podpore svojem v primeru smrti je predpisana čakalna doba 100 tednov. Prve vdovske in otroške podpore zapadejo 1. sept. 1939, prve invalidske podpore 1. septembra 1941, prve starostne pa 1. septembra 1947. Do tedaj pa se bodo premije zbirale na kapital, ki mora biti naložen plodonosno.

Tudi pri določanju višine rent so razni sistemi. Pri nas je določena renta na osnovi vplačanih prispevkov in deloma na osnovi zavarovalne dobe. Invalidska renta znaša namreč po 4 letih in pred potekom 10 let osemkratni letni povprečni prispevek, po 10 letih pa 12kratni letni povprečni prispevek ter potem ni med višino invalidske in starostne rente razlike.

Na podlagi tega bodo znašale pred potekom 10 let rente do IV. meznega razreda z državnim jamstvom 125 din, v VIII. 144 in v XII. 288 din, po 10. letu pa do IV. razreda z drž. jamstvom 125, v VIII. 216 in v XII. 432 din. Žene bodo dobile največ skozi tri leta mesečno 108 dinarjev, otroci tudi eno četrtino, t. j. 108 din, vsi pa ne več ko očetovo rento, torej največ 432 dinarjev.

V primeru onemoglosti in potrebe, kar pa za vdovo ne velja, pripada renta tudi ascendentom in bratom, sestram in vnukom do 16. leta, če so bili od zaslužka umrlega odvisni. Uživanje te rente je omejeno na tri leta ter znaša 1/4 pokojnikove rente. Z omočitvijo renta ugasne. V primeru smrti pripade svojem pogrebni v višini 30kratne zavarovane mezde, največ 1440 dinarjev.

Predavatelj je nato citiral besede ministra Cvetkovića, ki jih je izrekel ob podpisu uredbe ter nato nadaljeval:

V čast predstavnikov našega gospodarskega življenja moram poudariti, da so mnogokrat utemeljevali potrebo starostne preskrbe delavca kot stvar kulture in morale našega gospodarstva in kot najmočnejše sredstvo za ureditev nacionalne in državne misli med delavstvom.

Nepopolnosti v zakonu kar mrgoli ter bo zato izvajanje zavarovanja zadelo na mnoge težkoče. Ne sme pa postati zaradi tega nepopularno. Največje nedostanke, da delavci pred potekom čakalne dobe ne bodo deležni zavarovanja, hoče naredba odpraviti s tem, da ustvarja poseben fond, iz katerega se bodo dajale posebne podpore, največ 300 din mesečno. Ta fond bo dosegel v 15 letih v Sloveniji 13-5 milijona din, v vsej državi pa 65 milijonov. Zakon dopušča tudi prostovoljno višje zavarovanje, ki ga bodo naša moderna gospodarska vodstva tudi gotovo sama organizirala.

Z uvedbo starostnega zavarovanja in invalidnega je postala Jugoslavija polnovredna članica svetovne socialne zavarovalne skupnosti ter more sedaj z mednarodnimi zavarovalnimi konvencijami zaščititi tudi naše emigrante.

Svoje predavanje je zaključil ravnatelj dr. Jože Bohinjec z besedami: »Socialno zavarovanje je namenjeno veličini, ugledu in ponosu naroda in države. Kako lepo je biti sin velikega, uglednega in ponosnega naroda in ponosne države! Ta občutek naj krepi naša prizadevanja za socialni napredek naroda in naše Jugoslavije!«

Z glasnim odobravanjem je bilo sprejeto predavanje dr. Bohinca, predsednik dr. Windischer pa se mu je še posebej v izbranih besedah zahvalil za lepo predavanje.

Vsak trgovec mora biti naročnik „Trgovskega lista“.

Francozi bodo postavili v Beogradu novo tovarno

Ena največjih francoskih in tekstilnih industrij namerava zgraditi v Jugoslaviji tovarno za izdelavo svilnatih sukanca, in sicer iz naravne in umetne svile. To bo največja tovarna te vrste na vsem Balkanu. Ta francoska skupina bo investirala v to tovarno več milijonov din ter hoče imeti svojo tovarno v okolici Beograda, še raje pa v samem Beogradu. Sedaj išče primerno stavbo, v kateri bo namestila novo tovarno.

Zunanja trgovina

Italija nam je dovolila poseben kontingent za uvoz živih prašičev. Vrednost tega kontingenta znaša 7 milijonov lir.

Madžarsko-italijanska trgovinska pogodba bodo v kratkem končana. Med drugim bo priznala Italija Madžarski uvozni kontingent 60.000 glav goveje živine in 4000 vagonov krompirja.

Cene v Italiji naraščajo ter se je dvignil indeks za cene na debelo od 91 na 93 %.

»Snia Viscosa« je ustavila izdelovanje lanitala, ker se je izkazala njegova proizvodnja kot nerentabilna.

Albanska vlada je predložila parlamentu zakonski načrt o uvedbi tobačnega monopola v Albaniji.

V Pragi je bil ustanovljen albanoslovenski gospodarski odbor, ki naj dvigne trgovino med Čehoslovaško in Albanijo.

Madžarska vlada je preklcala prepoved izvoza surovih kož, ker so zaloge surovih kož že dovolj narasle.

Zaradi zadnjih dogodkov v Braziliji je na londonski borzi ustavljeno vsako kupčevanje z braziljskimi vrednostnimi papirji, dokler se politična situacija v Braziliji ne razčisti.

Angleški uvoz je dosegel v oktobru po vrednosti 96 milijonov funtov, za 15,5 milijona funtov več kot v lanskem oktobru. Vrednost izvoza je istočasno narasla za 5,4 milijona na 47,2 milijona funtov. Reeksport pa se je povečal za 1,1 na 5,4 milijona funtov.

Angleška proizvodnja surovega železa se je v oktobru povečala od 726 na 769 tisoč ton. To je največja angleška proizvodnja po svetovni vojni. Proizvodnja jekla pa je narasla od 1,06 na 1,13 milijona ton.

V Berlinu bodo zgradili tovarno za predelavo kavnih ostankov. Kemiki so namreč ugotovili, da je v kavi mnogo maslnih ostankov in tudi celuloze. Upajo, da bodo vsak dan nabrali v berlinskih kavarnah 9 ton teh ostankov.

Znani ameriški lesni strokovni list »The Timberman« propagira najstrožji bojkot japonskega blaga.

Vsi rudniki v Angliji bodo nacionalizirani. Imenovana je že posebna komisija, ki bo nacionalizacijo izvedla. Lastnikom rudnikov bo izplačala država 700 milijonov funtov.

Dobave - licitacije

Mestno poglavarstvo v Ljubljani razpisuje prodajo: dveh kompletov ležalnih »Tandem« parnih strojev 40 KS, 1 kom. sistema »Andritz«, 1 kom. sistema »Custon«, 2 kom. dvostransko delujočih batnih črpalk in 1 plamenocevnega parnega kotla »Dalovajev«. Vsa potrebna pojasnila pri mestnem poglavarstvu v Ljubljani, odsek za vodovod, Krekov trg. Ogled strojev, črpalk in parnega kotla v mestni vodarni v Klečah.

Kr. banska uprava dravske banovine v Ljubljani razpisuje za prevzem in izvršitev gradnje banovinske garaže na Viču I. javno pismeno ponudbeno licitacijo na dan 29. novembra ob 11. v sobi teh. oddelka št. 33. Vsota odobrenega proračuna 213.064 din.

Kr. banska uprava v Ljubljani razpisuje za prevzem težiških, zidarskih in betonskih del pri gradnji zdravniškega prizidka v vzh. traktu glavnega poslopja zdravilišča na Golniku I. javno ponudbeno licitacijo na dan 24. novembra ob 11. uri v sobi št. 33 teh. oddelka. Vsota odobrenega proračuna dinarjev 142.085.

Krona vsakega kosila

je kozarec Roškaške slatine

Rogaška mineralna voda

Povpraševanje po našem blagu v tujini

Les in lesni izdelki:

1174 — Milan: impregnirana jelovina, bukovina in hrastovina, 1175 — Amsterdam: stoli za ležanje in sportno pohištvo.

Deželni pridelki:

1176 — London: lan, konoplja, 1177 — Bruselj: povrtninske konzerve (zastopnik), 1178 — Bari: živila (moka, zдроб, žitarice), 1179 — Milan: rastlinska vlakna vrste »Piassava Bahia«, 1180 — Messina: fižol, 1181 — Milan: lišček, 1182 — Berlin: sredstva za uničevanje golazni (bolhač), 1183 — Dunaj: zmleta paprika.

Proizvodi sadjarstva:

1184 — Bruselj: sadne konzerve (zastopnik).

Proizvodi živinoreje, perutninarstva in ribarstva:

1185 — London: slanina in siri, 1186 — zastopniška tvrdka se zanima za živo perutnino (race, gosi) ter ubito divjačino, 1187 — Resina (Italija): slanina, mast, 1188 — Basel: oprana volna, 1189 — Genova: nasoljena slanina (100 centov), tvrdka ima že uvozno dovoljenje, 1190 — Hamburg: živalska dlaka, rogovi, parklji, kopita, kosti, mezdovina, kožni odpadki in druge živalske surovine, 1191 — Praga: svinjske kože.

Proizvodi rudarstva:

1192 — Milan: »gilsonit«, t. j. bitumen v čvrstem stanju (tvrdka ima uvozno dovoljenje), 1193 — Dunaj: kaolin, 1194 — Amsterdam: železna ruda.

Industrijski proizvodi:

1195 — Milan: klej, 1196 — Narachi: ponuja se zastopnik za gradbeni material (kovinski in leseni), za furnir, krtače, elektrotehnični material (baterije), kožne in kavčukaste izdelke, 1197 — Budapešta: cunje za čiščenje, 1198 — Oslo: svilene ženske nogavice iz naravne in umetne svile, volne ter bombaža, 1199 — Nairobi (Kenija): mehki klobuki iz klobučevine.

Razno:

1200 — Hamburg: zastopniška tvrdka ponuja svoje usluge za izvoz skozi Hamburg.

Opombe:

Št. 1. — Milan: neka tvrdka išče zastopnika za plasman naslednjih predmetov: glasbenih instrumentov, orodja za izdelavo klišejev, mrežic za fotorezbarije in merila za linotyp,

Št. 2. — Hamburg: neka tvrdka išče zvezo s kupei fluoridtrija (pulveriziranega 95/96 NaF, kislega nevtralnega).

Delo banovinskega turističnega sveta dravske banovine

Prejeli smo:

Banovinski turistični svet je bil ustanovljen, kakor znano, z banovo naredbo dne 24. novembra 1936. Člani tega sveta, ki je posvetovalni organ kralj. banske uprave, so predstavniki vseh vodilnih turističnih organizacij in drugih korporacij, raznih ustanov, zdravilišč, večjih turističnih občin in poedinih oblastev. Dočim zboruje plenum (zbor) banovinskega turističnega sveta najmanj enkrat na leto, ima poslovni odbor svoje seje čez zimo skoro vsak mesec. Tako sejo, in sicer tretjo po ustanovitvi sveta je imel poslovni odbor v četrtek, dne 11. t. m. Predsedoval ji je načelnik trgovinskega oddelka banske uprave dr. Ratej, prisostvovali pa so ji poleg

večine rednih članov (ravnatelj Loos — Putnik Maribor, predsednik zveze gostilniških združenj Majcen, predsednik Jugoslovanske zimsko-sportne zveze dr. Pavlin, predsednik mestnega turističnega odbora in Ljubljani konservator dr. Stele, magistratni direktor Šubic in ravnatelj dr. Žižek) tudi nekateri drugi povabljeni iz tujkoprometnih krogov (ing. Miklau Otmar za Zvezo kopališč, dr. Šarić Ante za zdravilišče Slatina Radenci in Vovk Anton za zdraviliško komisijo na Bledu). Bansko upravo so zastopali poedini referenti trgovinskega, upravnega in tehničnega oddelka (Badjura, inž. Beve, dr. Premrov, Sottler, dr. Šraj), direktor drž. železnice v Ljubljani svetnik dr. Jeglič, pošto direktor pa višji kontrolor Cerer. Po referentu za turizem dr. Cabasu je bila zastopana tudi kralj. banska uprava v Zagrebu, ker se je pokazal živ stik pri reševanju skupnih teženj obeh sosednjih banovinskih turističnih svetov savske in dravske banovine za zelo umesten in potreben.

Na seji so se zaključile že dne 11. septembra t. l. načete razprave, nakar so se obravnavale te pereče zadeve: vprašanje določitve turističnih krajev in večjih mest po čl. 1. oziroma 5. ministrske uredbe o strokovni izobrazbi in napitnini pomožnega osebja v gostinskih obratih, o pravilniku za krajevne občinske turistične odbore ter o uspehu letošnje poletne tujsko-prometne sezone. S samostojnimi referati je bila osvetljena zadeva tujsko-prometnih tečajev, v zvezi s tem tudi vprašanje splošne vzgoje prebivalstva za turizem, dalje izredno važno vprašanje tujsko-prometne propagande (nezadostna denarna sredstva; ustvaritev reprezentativne informacijske pisarne v Ljubljani in strokovnega tečaja za izobrazbo uradnikov za informatorje v turističnih birojih, izpopolnitev učnih predmetov na naših gostinskih strokovnih nadaljevalnih šolah; propagandno gradivo: filmi, slike,

diapozitivi, razglednice, propagandne publikacije).

Končno so se pretresale aktualne potrebe za novo turistično sezono, pri čemer so bile ugotovljene zlasti te le potrebe: nujno povečanje proračunskih sredstev za pospeševanje turizma, organizatorno povečanje in izpopolnitev aparata kralj. banske uprave za pospeševanje turizma. S poudarkom je treba zahtevati, da se izboljšajo sedanje razmere v železniškem prometu, v poštini in telefonski službi, predvsem pa, da se ceste dravske banovine ne samo bolje vzdržujejo, marveč po načrtu čim prej izgrade in modernizirajo.

Doma in po svetu

Novi jugoslovanski poslanik v Rimu Boško Hristić je izročil v svečani avdienci italijanskemu kralju svoje poverljive listine. Po avdienci je dal italijanskim novinarjem daljšo izjavo o močnih vtisih, ki jih je nanj napravila nova Mussolinijeva Italija in q novi dobi prijateljstva, ki se je začela med Italijo in Jugoslavijo.

Jugoslovanska vojna misija, ki je pod vodstvom gen. Belića na študijskem potovanju po Italiji, je bila sprejeta od zun. ministra grofa Ciana.

Narodna skupščina je sklicana za torek, dne 23. novembra.

V muzeju kneza Pavla je bila otvorjena reprezentativna razstava poljskih slikarjev, kiparjev in grafikov. Otvoritev so se udeležili knez-naměstnik Pavle, predsednik vlade, poljski poslanik Dembicki in drugi odlični gostje.

Za novega direktorja Avale je bil imenovan direktor »Samouprave« Milan Stojmirovič-Jovanović. V kmetijskem ministruvstvu izdelujejo načrt pavšaliranega plačevanja trošarine na vino.

Vlada je povišala dnevne delavstvu državnih prometnih ustanov z veljavnostjo od 1. novembra dalje. Zvišanje mezd bo zahtevalo na leto 22 milijonov din.

Več nemških vojnih ladij, ki sedaj križarijo v italijanskih vodah, bo v kratkem obiskalo Boko Kotorsko.

Prof. Piccard bo 19. novembra predaval v Zagrebu o stratosferi. Delegacija beograjskih obrtnikov je odpotovala na kongres bolgarskih obrtnikov.

Za upravnika carinarnice na Raketu je imenovan Svetislav Mandić, višji finančni tajnik.

Novi proračun beograjske delavske zbornice znaša 1.670.000 din.

V znani tihotapski aferi je bila sedaj obsojena žena dr. Aleksandra Bodija na en mesec strogega zapora. Isto kazni je dobil tudi njen sorodnik Nečaje, dočim je bil obsojen policijski pisar Ero samo na osem mesecev strogega zapora.

Sobam samo štediljve Lutz-peči, Ljubljana VII., tel. 32-52.

Svetovna tvrdka Philips se je pogodila s pančevsko občino, da ji ta odstopi 50.000 m² stavbišča. Tu bo zgradila tvrdka veliko tovarno za radijske, rentgenske, tonfilmske aparate in medicinske instrumente. Tvrdka Philips bo v ta namen investirala 70 milijonov dinarjev.

Soferska stavka v Zagrebu se je končala. Sklenjena je bila kolektivna pogodba, ki donosa šoferjem znatno zboljšanje plač.

V Varšavi se je začel kongres trgovcev Poljske. Kongresa se je udeležilo okoli 4000 poljskih trgovcev. S svojim obiskom so počastili kongres tudi predsednik republike in člani vlade.

List »Washington Post« razpravlja o razlogih zadnjega državnega udara v Braziliji ter pravi, da je danes v Braziliji že 130.000 Japoncev. Braziljska vlada je sicer doletela, da se sme na leto naseliti v Braziliji samo 3500 Japoncev. Japonci pa so znali obiti to naredbo na prav učinkovit način. Državi Sao Paulo in Rio Grande izvažata namreč na Japonsko bombaž in volno. Japonska je obema sporočila, da bo še nadalje kupovala njih volno in bombaž, toda samo pod pogojem, da se smejo Japonci v obeh državah neomejeno naseljevati. Obe državi sta na to pristali. V Braziliji je tudi pol milijona Italijanov, ki so enako vsi za fašistični režim. Ni izključeno, da bo zaradi novega fašističnega režima propadla v Braziliji Monroeova doktrina, kar bi moglo nagnati Združene države Severne Amerike v vojno.

Vojvoda in vojvodinja Windsorska se bosta stalno naselila v okolici Pariza.

Iz Moskve poročajo, da je treba računati z ostavko komisarja Litvinova. To sklepajo iz aretacije Jurjenjeva, ki je bil eden najbolj intimnih prijateljev Litvinova.

Na vojno službo so bile v Italiji poklicane nekatere kategorije rezervistov letnikov 27, 28, in 29. Hkrati je bila podaljšana vojaška služba za radijske telegrafiste, avtomobiliste in nekatere vojaške pri letalcih.

Predsednik Katalonije Companys je prišel v Bruselj, da obišče svojega bolnega sina, ki je v Belgiji že od začetka španske državljanske vojne. V zvezi s prihodom Companysa pa se tudi govori, da bo skušal doseči, da bi angleška vlada posredovala med katalonsko vlado in gen. Francom.

Nemška vlada je izgnala dopisnika »Havasac« Paula Ravanda. Že prej je bil izgnan dopisnik lista »Times«.

Kitajci so začeli pošiljati svoje zlato v Anglijo in Ameriko.

Praska finančna prokuratura je te dni praznovala 500 letnico svoje ustanovitve. Pač redek jubilej! »Slovaška strelica«, kakor se imenuje ekspresni vlak iz Prage v Bratislavo, bo vozil prihodnje leto s povprečno hitrostjo 100 km.

V parku Zveze narodov je imel gen. tajnik Zveze Avenol krasne paze z malajskih otokov. Pavi so zbužali splošno pozornost in so bili ljubljenci mednarodne publike. Te dni pa so vsi poginili. Nekdo jih je zastrupil z arsenikom, kakor je ugotovila preiskava. Nekdo se je prav grdo maščeval. Oblasti so baje zločincu na sledu.

Proces proti voditeljem zadnjega upora Kurdov je bil v Carigradu končan. 12 voditeljev je bilo obsojenih na smrt in je bila sodba nad sedmimi takoj izvršena. Pet voditeljev je bilo zaradi visoke starosti pomiloščenih na dosmrtno ječo.

Nemški pilot Wurstel je dosegel svetovni hitrostni rekord v ravni črti, ker je preletel v eni uri 610 kilometrov.

Tržna poročila

Na zadnjem reškem živinskem sejmu so se plačevale te cene: posebni voli po 5'10 do 5'35, I. vrste po 4'65 do 4'90, II. po 4'30 do 4'55, krave I. vrste po 3'90 do 4'15, II. po 3'30 do 3'75 lir za kg žive teže.

Na žitnem trgu v Vojvodini vlada še vedno mlačna tendenca za pšenico in koruzo. Prizad je plačeval za vojvodinsko pšenico po 168 do 166, za srbijansko po 155 din. Koruza je bila po 106 do 100, miksod po 95 do 98.

Na sejmu v Križevcih je padla cena prašičem za cel dinar pri kg. Debeli prašiči so se plačevali po 7 do 7,50, mršavi pa po 6 do 7 din za kg žive teže.

Radio Ljubljana

Sreda, dne 17. novembra. 12.00: Plošče — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, spored, obvestila — 13.15: Harmonika in citre (plošče) — 14.00: Vreme, borza — 18.00: Mladinska ura: Rast v poštenosti (dr. St. Gogala) — 18.20: Mladinska ura: Opazuj in poskušaj (doktor M. Adlešič) — 18.40: Pozabljeni vrednostni papirji (dr. Vladimir Murko) — 19.00: Čas, vreme, poročila, obvestila — 19.30: Nac. ura: Doba naše romantike in gotike — 19.50: Uvod v prenos — 20.00: Prenos iz ljubljanskega opernega gledališča — v 1. odmoru Glasbeno predavanje (g. Vilko Ukmar).

Cetrtek, dne 18. novembra. 12.00: Ruske pesmi (plošče) — 12.45: Vreme, poročila — 13.00: Čas, obvestila — 13.15: Koncert radijskega orkestra — 14.00: Vreme, borza — 18.00: O palčkih in skrateljskih (radijski orkester) — 18.40: Slovensčina za Slovence (dr. Rudolf Kolarč) — 19.00: Čas, vreme, poročila, obvestila — 19.30: Nac. ura (Savez Sokola kraljevine Jugoslavije) — 19.50: Deset minut zabave — 20.00: Vesele pesmi, poje Akademski pevski kvintet — 20.45: G. Charpentier: Vtisi iz Italije, ork. (plošče) — 21.00: Rondo (Srečko Koporec predava, g. Marta Osterc-Vajlalo igra na klavirju) — 22.00: Čas, vreme, poročila — 22.15: Koncert radijskega orkestra.

Štev. 12.035/37.

Nabava.

Državni rudnik Velenje razpisuje na dan 1. decembra 1937 pismeno neposredno pogodbo za dobavo ca. 900 kg matičnih vijakov, ca. 250 kg matic in ca. 40 podložnih ploščic. Ostalo pri podpisnem rudniku.

Direkcija drž. rudnika Velenje, dne 15. novembra 1937.